Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
PRIIT PIKAMÄE
16 päivänä helmikuuta 2023 [1]

Asia C-567/21

BNP Paribas SA
vastaan
TR

(Ennakkoratkaisupyyntö – Cour de cassation (ylin tuomioistuin, Ranska))

Ennakkoratkaisupyyntö – Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa – Asetus (EY) N:o 44/2001 – 33 ja 36 artikla – Tuomioistuinten ratkaisujen tunnustaminen – Liitännäinen tunnustaminen – Vaatimusten keskittämistä koskeva kansallinen sääntö – Oikeusvoima – Oikeusvoimaväite – Perusteen ja kohteen käsitteet

I Johdanto

1. Käsiteltävässä asiassa Cour de cassation (ylin tuomioistuin, Ranska) on esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, joka koskee asetuksen (EY) N:o 44/2001 [2] 33 ja 36 artiklan tulkintaa.

2. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämät kolme ennakkoratkaisukysymystä antavat unionin tuomioistuimelle tilaisuuden täsmentää jäsenvaltiossa annetun tuomion oikeusvoiman rajoja silloin, kun kyseisen tuomion tunnustamiseen vedotaan liitännäisesti toisessa jäsenvaltiossa nostetun uuden kanteen vastustamiseksi. Unionin tuomioistuinta pyydetään määrittelemään tällaisessa asiayhteydessä, jota on käsitelty erittäin runsaasti oikeuskirjallisuudessa, [3] mitkä unionin oikeuteen kuuluvat osat ja mitkä kansalliseen oikeuteen kuuluvat osat tulevat kyseeseen määritettäessä alkuperäjäsenvaltion tuomioistuimen antaman tuomion oikeusvoiman ulottuvuutta. [4]

1 Alkuperäinen kieli: ranska.

2 Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annettu neuvoston asetus (EYVL 2001, L 12, s. 1).

3 Ks. mm. Turmo, A., *L'autorité de la chose jugée en droit de l'Union européenne*, Bruylant, Bryssel, 2017; Kessedjian, C., "L'autorité de la chose jugée et l'effectivité du droit européen", *ERA Forum*, nro 11, 2010, s. 263 ja sitä seuraavat sivut ja Menétrey, S. ja Cuniberti, G., "Saisie conservatoire en France sur des biens gelés par une injonction Mareva chypriote: le (faible) jeu de l'autorité de chose jugée", *Revue critique de droit international privé*, 2019, s. 215 ja sitä seuraavat sivut.

4 On tuotava esille, että tätä problematiikkaa käsitellään myös asiassa Recamier (C-707/21, käsittelyä lykätty), sillä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee siinä unionin tuomioistuimelta, kohdistuuko "oikeusvoiman itsenäinen määritelmä – – kaikkiin oikeusvoiman edellytyksiin ja vaikutuksiin" vai "voiko osa sen edellytyksistä ja vaikutuksista määräytyä sen valtion lain mukaisesti, jonka tuomioistuimessa asia on pantu vireille ja/tai jonka tuomioistuin on antanut tuomion". Ks. tästä jälkimmäisestä asiasta Bléry, C., "Quelle autonomie de la notion d'autorité de la chose jugée?: droit de l'Union *versus* droit français", *Dalloz actualité*, 1.12.2021.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A Unionin oikeus

3. Käsiteltävässä asiassa merkityksellisiä ovat asetuksen N:o 44/2001 27, 33 ja 36 artikla.

B Kansallinen oikeus

1. Ranskan oikeus

4. Ranskan työlain (code du travail) L. 1234-5 §:n 1 momentin mukaan silloin, kun irtisanomisaikaa ei noudateta, työntekijällä on oikeus saada irtisanomisajalta maksettava hyvitys, paitsi jos työntekijä on tehnyt vakavan virheen.

5. Työlain L. 1234-9 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Työntekijällä, jolla on toistaiseksi voimassa oleva työsopimus ja joka irtisanotaan, kun hän on työskennellyt keskeytyksettä vähintään kahdeksan kuukautta saman työnantajan palveluksessa, on oikeus irtisanomiskorvaukseen, paitsi jos työntekijä on tehnyt vakavan virheen.”

6. Työlain L. 1235-3 §:n mukaan tuomioistuin voi ehdottaa työntekijän ottamista uudelleen yritykseen niin, että työntekijän saavutetut edut säilyvät, jos työntekijän irtisanominen on tapahtunut ilman todellista ja painavaa syytä. Jos jompikumpi osapuolista kieltäytyy tästä, tuomioistuin määrää työntekijälle työnantajan maksettavan korvauksen.

7. Työlain R. 1452-6 §:ssä, sellaisena kuin sen sanamuoto on ollut ennen 20.5.2016 annetulla asetuksella nro 2016-660[5] (décret) tehtyä muutosta, säädettiin seuraavaa:

”Kaikki samojen asianosaisten väliseen työsopimukseen liittyvät vaatimukset, niin kantajan kuin vastaajan vaatimukset, ovat yhden ainoan tuomioistuinmenettelyn kohteena.

Tätä säännöstä ei sovelleta, jos vaatimusten peruste syntyy tai ilmenee vasta sen jälkeen, kun asia on saatettu työtuomioistuimen käsiteltäväksi.”

2. Yhdistyneen kuningaskunnan oikeus

8. Työntekijöiden oikeuksista vuonna 1996 annetun lain (Employment Rights Act 1996) 98 §:ssä säädetään seuraavaa:

”(1) Ratkaistaessa tätä osaa soveltaen, onko työntekijän irtisanominen ollut laillinen vai laiton, työnantajan on osoitettava

(a) irtisanomisen syy (tai pääsyy, jos syitä on useampia) ja

(b) se, että kyseessä on 2 momentissa tarkoitettu syy tai muu painava syy, jolla työntekijän hoitamassa toimessa toimivan työntekijän irtisanominen voidaan perustella.

[5] JORF nro 0120, 25.5.2016, teksti nro 30.

(2) Tässä momentissa tarkoitetut syyt

– –

(b) liittyvät työntekijän käytökseen.

– –

(4) Jos työnantaja täyttää 1 momentin vaatimukset, irtisanomisen laillisuus tai laittomuus (suhteessa työnantajan osoittamaan syyhyn) ratkaistaan

(a) sillä perusteella, onko työnantaja toiminut kyseessä olevissa olosuhteissa (työnantajan yrityksen koko ja hallinnolliset resurssit huomioon lukien) kohtuullisella tavalla pitäessään kyseistä syytä pätevänä perusteena työntekijän irtisanomiselle, ja

(b) oikeudenmukaisuuden ja asian perusteltavuuden perusteella.

– –”

9. Kyseisen lain 118 §:ssä säädetään, että jos tuomioistuin määrää korvauksia laittoman irtisanomisen johdosta 112 §:n 4 momentin ja 117 §:n 3 momentin mukaisesti, kyseiset korvaukset muodostuvat a) peruskorvauksesta (joka lasketaan 119–122 §:n ja 126 §:n mukaisesti) sekä b) irtisanomishyvityksestä (joka lasketaan 123, 124, 124A ja 126 §:n mukaisesti).

III Tosiseikat, pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymykset

10. BNP, josta on tullut BNP Paribas, otti TR:n palvelukseensa 25.8.1998 Yhdistyneen kuningaskunnan oikeuden mukaisella sopimuksella hoitamaan Lontoossa tehtävänimikkeen ”Senior Dealer” mukaisia työtehtäviä.

11. TR allekirjoitti 2.4.2009 kyseisen yhtiön kanssa Ranskan oikeuden mukaisen toistaiseksi voimassa olevan työsopimuksen, joka koski työkomennusta Singaporeen. Työsopimukseen 16.8.2010 tehdyllä lisäyksellä hänet siirrettiin BNP Paribas’n sivuliikkeeseen Lontooseen.

12. TR irtisanottiin 30.9.2013 Singaporen-työkomennuksen aikaisista tapahtumista johtuneen vakavan virheen vuoksi.

13. TR nosti 20.12.2013 Employment Tribunalissa (työoikeudellisten asioiden tuomioistuin, Yhdistynyt kuningaskunta) laitonta irtisanomista koskevan kanteen (complaint of unfair dismissal), jonka Employment Tribunal hyväksyi 26.9.2014 antamallaan tuomiolla, jossa määrättiin, että TR:lle oli maksettava 81 175 punnan (n. 94 401,77 euroa) irtisanomishyvitys (compensatory award), ja siirrettiin korvaaviin toimenpiteisiin liittyvät muut kysymykset käsiteltäviksi myöhemmässä istunnossa.

14. Employment Tribunal totesi erityisesti, että vaikka TR:lle oli määrätty seuraamus Ranskan työlain mukaisesti, BNP Paribas’n hallitus oli hyväksynyt asian käsittelyn työntekijöiden oikeuksista vuonna 1996 annettua lakia ja Yhdistyneen kuningaskunnan oikeuskäytäntöä soveltaen.

15. TR nosti tämän jälkeen 27.11.2014 päivätyllä kirjelmällä kanteen conseil de prud'hommes de Paris'ssa (Pariisin työtuomioistuin, Ranska) ja vaati muun muassa, että BNP Paribas velvoitetaan maksamaan ilman todellista ja painavaa syytä tapahtuneesta irtisanomisesta johtuva vahingonkorvaus, irtisanomiskorvaus, irtisanomisajalta maksettava hyvitys sekä erilaisia työsopimuksen mukaisia bonuksia ja lisäpalkkioita. Conseil de prud'hommes de Paris jätti 17.5.2016 antamallaan ratkaisulla nämä vaatimukset tutkimatta aiemman tuomion oikeusvoiman perusteella.

16. Cour d'appel de Paris (Pariisin ylioikeus, Ranska) kumosi kyseisen ratkaisun kaikilta osiltaan 22.5.2019 antamallaan tuomiolla.

17. Viimeksi mainitun tuomion perusteluista ilmenee, että cour d'appel de Paris totesi Employment Tribunalin antaman tuomion oikeusvoiman siltä osin kuin siinä todettiin irtisanomisen tapahtuneen ilman todellista ja painavaa syytä. Cour d'appel de Paris katsoi kuitenkin, ettei oikeusvoimaan voitu vedota conseil de prud'hommes de Paris'ssa esitettyjä vaatimuksia vastaan, ja se velvoitti BNP Paribas'n maksamaan ilman todellista ja painavaa syytä tapahtuneesta irtisanomisesta johtuvan vahingonkorvauksen, irtisanomiskorvauksen, irtisanomisajalta maksettavan hyvityksen sekä erilaisia työsopimuksen mukaisia bonuksia ja lisäpalkkioita.

18. Cour d'appel de Paris toi kyseiseen päätelmään päätyessään esille erityisesti, että Employment Tribunalissa nostetussa kanteessa mainittiin nimenomaisesti, ettei TR ollut vaatinut työsopimuksensa irtisanomiseen liittyviä korvauksia ja sosiaalietuuksia, vaan että TR esittäisi tällaiset vaatimukset toisessa tuomioistuimessa. Cour d'appel de Paris totesi, etteivät ranskalaisessa tuomioistuimessa esitetyt vaatimukset olleet samoja eikä niillä ollut samaa perustetta kuin Employment Tribunalissa esitetyillä vaatimuksilla.

19. BNP Paribas valitti Cour de cassationiin. Se vetoaa valituksensa tueksi erityisesti asetuksen N:o 44/2001 33 artiklaan ja väittää, että Employment Tribunalin antaman tuomion takia ranskalaiset tuomioistuimet eivät voi tutkia TR:n esittämiä vaatimuksia. Valittaja väittää tältä osin ensinnäkin, että ranskalaiselle tuomioistuimelle esitettävää ulkomailla annetun tuomion oikeusvoimaa koskevaa väitettä arvioitaessa on otettava huomioon kyseisen tuomion oikeusvoima ja tehokkuus siinä jäsenvaltiossa, jossa se on annettu. Toiseksi se väittää, että jäsenvaltiossa annetun tuomion oikeusvoima estää nostamasta toisessa jäsenvaltiossa samojen asianosaisten välillä kannetta, jolla on sama kohde ja sama peruste.

20. Valitusta tarkastellessaan Cour de cassation huomauttaa, että BNP Paribas tuo esille Court of Chancery (England & Wales) (Englannin ja Walesin Chancery-tuomioistuin, Yhdistynyt kuningaskunta) 20.7.1843 antamaan tuomioon Henderson v. Henderson perustuvan menettelyn väärinkäytön (abuse of process) kiellon, joka ”velvoittaa asianosaiset, kun niiden välinen kysymys on toimivaltaisen tuomioistuimen käsittelemän oikeusriidan kohteena, esittämään asiansa kokonaisuudessaan tälle tuomioistuimelle, jotta kaikki asianomaiseen kysymykseen liittyvät näkökohdat voidaan ratkaista samalla kertaa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta mahdollisuutta muutoksenhakuun”. [6]

[6] Ennakkoratkaisupyynnön 37 kohta. On korostettava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää yksityiskohtaisen selvityksen menettelyn väärinkäytön kiellosta ennakkoratkaisupyynnön 38 kohdassa, versiossa, josta tunnistetietoja ja muita luottamuksellisia tietoja ei ole poistettu.

21. Cour de cassation muistuttaa myös, että tuolloin voimassa olleen Ranskan työlainsäädännön mukaisesti kaikki työsopimukseen liittyvät vaatimukset, niin kantajan kuin vastaajan vaatimukset, ovat yhden ainoan tuomioistuinmenettelyn kohteena; tätä säännöstä ei sovelleta, jos vaatimusten peruste syntyy tai ilmenee vasta sen jälkeen, kun asia on saatettu työtuomioistuimen käsiteltäväksi.

22. Tässä tilanteessa Cour de cassation päätti 8.9.2021 lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko – – asetuksen – – N:o 44/2001 33 ja 36 artiklaa tulkittava siten, että kun alkuperäjäsenvaltion laissa annetaan tuomiolle sellainen oikeusvoima, joka estää samoja asianosaisia nostamasta uutta kannetta sellaisten vaatimusten ratkaisemiseksi, jotka olisi voitu esittää jo alkuperäisessä tuomioistuinmenettelyssä, kyseisen tuomion vaikutukset estävät siinä jäsenvaltiossa, jossa tuomion tunnustamiseen vedotaan, kyseisen jäsenvaltion tuomioistuinta ratkaisemasta tällaisia vaatimuksia, kun kyseisessä jäsenvaltiossa ratione temporis sovellettavassa laissa on säädetty työoikeuden alalla vastaavasta vaatimusten keskittämistä koskevasta velvollisuudesta?

2) Jos tähän ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, onko – – asetuksen N:o 44/2001 33 ja 36 artiklaa tulkittava siten, että Yhdistyneessä kuningaskunnassa nostettavan laitonta irtisanomista (unfair dismissal) koskevan kanteen kaltaisella kanteella on sama peruste ja kohde kuin Ranskan oikeuden mukaisella kanteella, joka koskee ilman todellista ja painavaa syytä tapahtunutta irtisanomista, minkä vuoksi ilman todellista ja painavaa syytä tapahtuneesta irtisanomisesta johtuvaa vahingonkorvausta, irtisanomisajalta maksettavaa hyvitystä ja irtisanomiskorvausta koskevat vaatimukset, jotka työntekijä esittää ranskalaisessa tuomioistuimessa sen jälkeen, kun hänen Yhdistyneessä kuningaskunnassa nostamastaan kanteesta on annettu tuomio, jossa irtisanomisen todetaan olleen laiton ja määrätään tämän nojalla irtisanomishyvitys (compensatory award), on jätettävä tutkimatta? Onko ilman todellista ja painavaa syytä tapahtuneesta irtisanomisesta johtuvat vahingonkorvaukset, joilla voi olla sama peruste ja sama kohde kuin irtisanomishyvityksellä (compensatory award), erotettava tässä yhteydessä irtisanomiskorvauksesta ja irtisanomisajan korvaavasta hyvityksestä, joihin on Ranskan oikeuden mukaisesti oikeus silloin, kun irtisanominen perustuu todelliseen ja painavaan syyhyn, muttei silloin, kun irtisanominen johtuu vakavasta virheestä?

3) Onko samoin – – asetuksen N:o 44/2001 33 ja 36 artiklaa tulkittava siten, että Yhdistyneessä kuningaskunnassa nostettavan laitonta irtisanomista (unfair dismissal) koskevan kanteen kaltaisella kanteella on sama peruste ja kohde kuin kanteella, joka koskee työsopimuksen mukaisten bonusten ja lisäpalkkioiden maksamista, kun nämä kanteet perustuvat asianosaisten väliseen samaan sopimussuhteeseen?”

IV Asian käsittely unionin tuomioistuimessa

23. Kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet pääasian asianosaiset, Ranskan ja Sveitsin hallitukset sekä Euroopan komissio.

V Oikeudellinen arviointi

A Alustavat toteamukset

24. Ennen ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämien ennakkoratkaisukysymysten tarkastelua on nähdäkseni syytä esittää useampia huomautuksia.

1. Asetuksen N:o 44/2001 sovellettavuus

25. On selvitettävä, voidaanko asetusta N:o 44/2001 soveltaa niin ajallisesti kuin alueellisesti. Huomautan tältä osin, että Employment Tribunalin tuomio, jonka tunnustamisesta pääasiassa on kyse, annettiin 20.12.2013 nostetun kanteen perusteella.

26. Tästä seuraa ensinnäkin, että asetusta N:o 44/2001 voidaan soveltaa pääasiassa ratione temporis. Kyseinen asetus on näet edelleen sovellettavissa asetuksen (EU) N:o 1215/2012[7] 66 artiklan 2 kohdan nojalla ratkaisuihin, jotka annetaan tuomioistuimissa ennen 10.1.2015 nostetuista kanteista.

27. Tästä voidaan sitten päätellä, että asetusta N:o 44/2001 voidaan soveltaa ratione loci. Huomautan tähän johtopäätökseen päätymisen osalta, että Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä tehdyn sopimuksen[8] 67 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan ”asetusta (EU) N:o 1215/2012 on sovellettava sellaisten tuomioiden tunnustamiseen ja täytäntöönpanoon, jotka on annettu ennen siirtymäkauden päättymistä vireille tulleessa oikeudenkäynnissä, virallisiin asiakirjoihin, jotka on laadittu tai rekisteröity virallisina asiakirjoina ennen siirtymäkauden päättymistä, ja tuomioistuimessa tehtyihin sovintoihin, jotka on hyväksytty tai tehty ennen siirtymäkauden päättymistä”. Asetusta N:o 44/2001 sovelletaan siten Yhdistyneessä kuningaskunnassa siirtymäkauden päättymiseen saakka.

28. Näiden seikkojen perusteella on katsottava, että asetusta N:o 44/2001 voidaan soveltaa ajallisesti ja alueellisesti pääasiassa.

2. Asetuksen N:o 44/2001 tulkinta

29. Muistutan asetukseen N:o 44/2001 sisältyvien säännösten tulkinnasta, että vakiintuneen oikeuskäytännön[9] mukaan on niin, että koska kyseisellä asetuksella korvataan tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehty yleissopimus[10] (jäljempänä Brysselin yleissopimus), unionin tuomioistuimen tämän yleissopimuksen määräyksistä antama tulkinta pätee myös tämän asetuksen säännösten osalta, mikäli kyseisten määräysten ja säännösten voidaan katsoa vastaavan toisiaan.

7 Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2012 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EUVL 2012, L 351, s. 1). Tämä asetus korvasi asetuksen N:o 44/2001.

8 EUVL 2019, C 384 I, s. 1.

9 Ks. tuomio 6.6.2019, Weil (C-361/18, EU:C:2019:473, 40 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Huomautan myös, että unionin tuomioistuin on päätellyt vastaavaa asetuksen N:o 1215/2012 tulkinnasta. Ks. vastaavasti tuomio 20.6.2022, London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association (C-700/20, EU:C:2022:488, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

10 EYVL 1972, L 299, s. 32.

30. Huomautan, että yhtäältä Brysselin yleissopimuksen 26 ja 29 artikla ja toisaalta asetuksen N:o 44/2001 33 ja 36 artikla, joita ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää tulkitsemaan, ovat sanamuodoltaan lähes identtiset, joten unionin tuomioistuimen tuomioita, joissa on tulkittu Brysselin yleissopimusta, voidaan käyttää olennaisena perustana vastattaessa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin. [11]

3. Ennakkoratkaisukysymysten rajaaminen

31. Huomautan ensin, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämistä tiedoista ilmenee, että BNP Paribas vetoaa Employment Tribunalin antamaan tuomioon väittäessään, että TR:n myöhemmin Ranskassa nostama kanne on jätettävä tutkimatta. Tällainen tilanne vastaa nähdäkseni asetuksen N:o 44/2001 33 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua tilannetta, jossa jäsenvaltiossa vireillä olevan riidan aikana tuomion tunnustamiseen vedotaan liitännäisesti toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa. Kuten P. Jenardin laatimassa selvityksessä [12] korostetaan, kyseinen säännös koskee tilannetta, jossa asianosainen hakee tuomion tunnustamista esittämällä oikeusvoimaväitteen.

32. Huomautan tältä osin, että vaikkei tuomion tunnustaminen ole sama asia kuin tuomion oikeusvoima, [13] nämä kaksi käsitettä liittyvät toisiinsa. Oikeusvoima on siis yksi tuomion tunnustamisen osa. Tarkemmin sanottuna oikeusvoimaan perustuva tuomion tunnustaminen voi pitää sisällään positiivisen aspektin niin, että tuomion tunnustamisen avulla jäsenvaltiossa saadaan aikaan toisessa jäsenvaltiossa annetulla tuomiolla luotu oikeudellinen tilanne, tai negatiivisen aspektin niin, että oikeusvoiman nojalla jäsenvaltiossa kielletään saattamasta toisessa jäsenvaltiossa annettua tuomiota kyseenalaiseksi esittämällä vaatimuksia, jotka koskevat täsmälleen samoja kysymyksiä, jotka on jo ratkaistu kyseisellä tuomiolla. [14]

33. Tämän perusteella pääasia on tutkittava asetuksessa N:o 44/2001 vahvistettujen tunnustamista koskevien säännösten jälkimmäisen aspektin kannalta. Nähdäkseni tähän liittyy kaksi ongelmaa. Yhtäältä on täsmennettävä, miltä pohjalta jäsenvaltiossa annetun tuomion, jonka tunnustamiseen vedotaan toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa, oikeusvoimaa on rajattava. Toisaalta on määritettävä, miten kyseinen tuomio on suhteutettava toisessa jäsenvaltiossa nostettuun kanteeseen, jotta selviää, onko uusi asia jätettävä kokonaan tai osittain tutkimatta toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion oikeusvoiman vuoksi.

34. Toiseksi totean, että pääasian vastapuoli vastustaa sitä, miten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittelee Yhdistyneen kuningaskunnan menettelyn väärinkäytön kiellon, väittäen, että kyseisen kiellon soveltaminen on rajattu tilanteisiin, joissa kantaja käyttää menettelyä väärin, joten kyseisen vastapuolen ei ollut kiellettyä panna myöhempää menettelyä vireille. Muistutan kuitenkin, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan olettamana on, että kansallisen tuomioistuimen niiden oikeudellisten seikkojen ja tosiseikkojen perusteella, joiden määrittämisestä se vastaa ja joiden paikkansapitävyyden selvittäminen ei ole unionin

[11] On huomautettava niin ikään, että asetuksen N:o 44/2001 33 artiklan 1 kohta ja 36 artikla ovat sanamuodoltaan hyvin lähellä asetuksen N:o 1215/2012 36 ja 52 artiklan sanamuotoa.

[12] P. Jenardin laatima selvitys tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevasta 27.9.1968 tehdystä yleissopimuksesta (EYVL 1979, C 59, s. 44; jäljempänä Jenardin selvitys).

[13] P. Jenard korostaa tältä osin, että ”useissa yleissopimuksissa käytetty termi ’oikeusvoima’ on sivuutettu tarkoituksellisesti, koska myös välipäätökset ja hakemuslainkäyttömenettelyssä tehdyt päätökset, joilla ei ole aina oikeusvoimaa, voidaan tunnustaa”. Jenardin selvitys, s. 43.

[14] Nämä näkemykset perustuvat seuraaviin teoksiin: Gaudemet-Tallon, H. ja Ancel, M.-É., *Compétence et exécution des jugements en Europe*, LGDJ, 6. painos, 2018, s. 583 sekä Alexandre, D. ja Huet, A., *Répertoire de procédure civile, compétence judiciaire européenne, reconnaissance et exécution des décisions en matière civile et commerciale*, 2021, s. 335 ja sitä seuraavat sivut.

tuomioistuimen tehtävä, esittämillä unionin oikeuden tulkintaan liittyvillä kysymyksillä on merkitystä asian ratkaisun kannalta.[15] Unionin tuomioistuimen on siis nähdäkseni lausuttava asiasta ottamalla huomioon vain ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämät oikeudelliset seikat ja tosiseikat.

B Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

35. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii ensimmäisellä kysymyksellään selvittämään lähinnä, onko asetuksen N:o 44/2001 33 ja 36 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että jäsenvaltiossa annetun tuomion seurauksena toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa esitetyt vaatimukset on jätettävä tutkimatta sillä perusteella, että näiden kummankin valtion lainsäädännöissä säädetään menettelysäännöstä, jonka mukaan kaikki vaatimukset, jotka olisi voitu esittää jo alkuperäisessä tuomioistuinmenettelyssä, on keskitettävä.

36. Tämän kysymyksen kohdalla on selvitettävä toisin sanoen, onko alkuperäjäsenvaltiossa annetun tuomion oikeusvoimaa rajoitettava, kun sovelletaan asetukseen N:o 44/2001 sisältyviä tuomioiden tunnustamista koskevia säännöksiä, viittaamalla vaatimusten keskittämistä koskevaan kansalliseen oikeussääntöön.

37. Tähän kysymykseen vastaamiseksi on mielestäni tarpeen täsmentää ensin tunnustamisen käsitteen rajat. Tältä osin on tuotava esille, ettei tunnustamista määritellä sellaisenaan asetuksessa N:o 44/2001, jonka 33 artiklan 1 kohdassa säädetään pelkästään, että ”jäsenvaltiossa annettu tuomio tunnustetaan toisissa jäsenvaltioissa ilman eri menettelyä”, ja 36 artiklassa, että ”ulkomaista tuomiota ei saa sen sisältämän asiaratkaisun kannalta ottaa missään tapauksessa uudelleen tutkittavaksi”.

38. Muistutan kuitenkin, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeuden säännöksen tai määräyksen merkityksen ja ulottuvuuden määrittämiseksi on otettava huomioon paitsi sen sanamuoto myös asiayhteys ja sillä säännöstöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös tai määräys on.[16]

39. Asetuksen N:o 44/2001 tavoitteista on todettava ensin, että kyseisen asetuksen johdanto-osan 2, 6, 16 ja 17 perustelukappaleesta ilmenee, että asetuksella pyritään varmistamaan siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa jäsenvaltioissa annettujen ratkaisujen vapaa liikkuvuus[17] säätämällä yhtenäistetyistä toimivaltaa koskevista säännöksistä ja yksinkertaistamalla muodollisuudet, jotta ratkaisut tunnustetaan ja pannaan täytäntöön nopeasti ja yksinkertaisin menettelyin.[18]

[15] Tuomio 20.10.2022, Koalitsia ”Demokratichna Bulgaria – Obedinenie” (C-306/21, EU:C:2022:813, 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

[16] Tuomio 27.10.2022, Orthomol (C-418/21, EU:C:2022:831, 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Tarkemmin sanottuna asetuksen N:o 44/2001 säännöksiä on tulkittava itsenäisesti käyttäen perustana sen järjestelmää ja tavoitteita. Ks. vastaavasti tuomio 7.3.2018, E.ON Czech Holding (C-560/16, EU:C:2018:167, 25 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

[17] Huomautan, että P. Jenard korosti selvityksessään, että Brysselin yleissopimuksella ”pyritään helpottamaan mahdollisimman pitkälti tuomioistuinratkaisujen vapaata liikkuvuutta, ja tämän hengen mukaisesti sitä on myös tulkittava” (Jenardin selvitys, s. 42).

[18] Tuomio 4.10.2018, Società Immobiliare Al Bosco (C-379/17, EU:C:2018:806, 45 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

40. Asetuksella N:o 44/2001 käyttöön otetusta järjestelmästä on todettava sitten, että kyseisen asetuksen johdanto-osan 16 ja 17 perustelukappaleessa korostetaan jäsenvaltioiden tuomioistuimien keskinäisen luottamuksen periaatteen merkitystä tuomioistuinratkaisujen tunnustamisen ja täytäntöönpanon osalta, mikä edellyttää myös, ettei kyseiseen asetukseen sisältyviä käsitteitä tulkita suppeasti. [19]

41. Jenardin selvityksessä määriteltiin tuomioistuinratkaisujen tunnustamisen seuraukset täsmentämällä, että tunnustamisen ”vaikutuksena on oltava se, että ratkaisuille annetaan sama sitovuus ja tehokkuus kuin niillä on siinä valtiossa, missä ne on annettu”. [20]

42. Unionin tuomioistuin toisti selväsanaisesti viimeksi mainitun toteamuksen, kun se täsmensi tunnustamisen vaikutukset tuomiossa Hoffmann [21] toteamalla, että Brysselin yleissopimuksen 26 artiklan nojalla tunnustetulla ulkomaisella ratkaisulla on oltava siinä valtiossa, missä tunnustamista pyydetään, lähtökohtaisesti samat vaikutukset, jotka sillä on alkuperävaltiossa. [22]

43. Lausuessaan sitten tilanteessa, jossa oli kyse toisessa jäsenvaltiossa annetun ratkaisun täytäntöönpanosta jäsenvaltiossa, unionin tuomioistuin totesi viitaten edelleen Jenardin selvitykseen, [23] että ”vaikka tunnustamisesta on lähtökohtaisesti seurattava se, että ratkaisuilla on sama sitovuus ja tehokkuus kuin niillä on jäsenvaltiossa, jossa ne on annettu, ratkaisulle ei ole sitä täytäntöön pantaessa mitään syytä antaa vaikutuksia, joita suoraan pyynnön vastaanottavassa jäsenvaltiossa annetulla vastaavantyyppisellä ratkaisulla ei olisi”. [24]

44. Edellä mainittujen tuomioiden perusteella unionin tuomioistuin tekee eron sen mukaan, kumpi käsite on riidan keskiössä, noudattaen asetuksen N:o 44/2001 rakennetta, jossa erotellaan olennaisin osin toisistaan tuomioistuinratkaisujen tunnustamista koskevat säännökset ja täytäntöönpanoa koskevat säännökset. [25]

45. Tuomioiden täytäntöönpano edellyttää pakkotoimenpiteiden toteuttamista tuomiossa vahvistetun oikeuden toteutumisen varmistamiseksi, [26] minkä osalta unionin tuomioistuin viittaa nimenomaisesti sekä alkuperäjäsenvaltion että vastaanottavan jäsenvaltion lainsäädäntöön, jotta ulkomaisen tuomion vaikutukset voidaan mukauttaa vaikutuksiin, joita kansallisen tuomioistuimen tuomiolla olisi. [27]

46. Huomautan sitä vastoin tuomioiden tunnustamisen osalta, että unionin tuomioistuin viittaa edellä mainituissa tuomioissa yksinomaan sen jäsenvaltion lainsäädäntöön, jossa tuomio on annettu. Tämän perusteella on nähdäkseni katsottava, että tuomion tunnustamiseen kuuluu, että

19 Tuomio 15.11.2012, Gothaer Allgemeine Versicherung ym. (C-456/11, EU:C:2012:719, 28 kohta; jäljempänä tuomio Gothaer).

20 Jenardin selvitys, s. 43.

21 Tuomio 4.2.1988 (145/86, EU:C:1988:61).

22 Tuomio 4.2.1988, Hoffmann (145/86, EU:C:1988:61, 10 ja 11 kohta). Ks. vastaavasti myös tuomio Gothaer, 34 kohta.

23 Jenardin selvitys, s. 48.

24 Tuomio 28.4.2009, Apostolides (C-420/07, EU:C:2009:271, 66 kohta); tuomio 13.10.2011, Prism Investments (C-139/10, EU:C:2011:653, 38 kohta) ja tuomio 4.10.2018, Società Immobiliare Al Bosco (C-379/17, EU:C:2018:806, 40 kohta).

25 Vaikka tunnustamiseen ja täytäntöönpanoon liittyvät säännökset on koottu asetuksen N:o 44/2001 III lukuun, niistä on annettu – III luvun 3 jaksoon sisältyviä yhteisiä säännöksiä lukuun ottamatta – asetuksen eri jaksoissa olevia erityissäännöksiä.

26 Ks. täytäntöönpanon määritelmästä Alexandre, D. ja Huet, A., *Répertoire de procédure civile, compétence judiciaire européenne, reconnaissance et exécution des décisions en matière civile et commerciale*, 2021, 335 kohta ja Requejo Isidro, M., *Brussels I Bis: A Commentary on Regulation (EU) nº 1215/2012*, Elgar Commentaries in Private International Law Series, 2022, s. 550.

27 Sitä paitsi tällainen ratkaisu vahvistetaan asetuksessa N:o 1215/2012, jonka 54 artiklassa säädetään seuraavaa: ”Jos tuomio sisältää toimenpiteen tai määräyksen, jota vastaanottavan jäsenvaltion laissa ei tunneta, kyseinen toimenpide tai määräys on mahdollisuuksien mukaan mukautettava toimenpiteeksi tai määräykseksi, joka tunnetaan kyseisen jäsenvaltion laissa ja jolla on vastaava vaikutus ja samanlainen tarkoitus ja tavoite.”

alkuperäjäsenvaltion lainsäädännön säännökset, jotka koskevat kyseisessä valtiossa annettuja tuomioita, ulotetaan toiseen jäsenvaltioon. Tällaista ratkaisua luonnehditaan oikeuskirjallisuudessa ”vaikutusten laajentamiseksi”, ja sen mukaisesti sen tuomion vaikutukset, johon toisessa jäsenvaltiossa vedotaan, on määritettävä alkuperäjäsenvaltion lainsäädännön perusteella; näihin vaikutuksiin kuuluvat muun muassa kyseisessä tuomiossa ratkaissut kysymykset, siinä vahvistetut oikeudet ja näiden aineelliset vaikutukset asianosaisten oikeusasemaan. [28]

47. Katson, ettei kyseisessä oikeuskäytännössä ole tapahtunut edellä mainittujen tuomioiden jälkeen muutoksia, jotka voisivat kyseenalaistaa tämän näkemyksen.

48. Huomautan tosin, että unionin tuomioistuin totesi tuomiossa Gothaer erityisesti, että ”asetuksen N:o 44/2001 32 ja 33 artiklaa on tulkittava siten, että tuomioistuinta, jossa vaaditaan sellaisen päätöksen tunnustamista, jossa toisen jäsenvaltion tuomioistuin on oikeuspaikkalausekkeen perusteella todennut, ettei sillä ole toimivaltaa, sitoo kyseisen lausekkeen pätevyyttä koskeva toteamus, joka sisältyy ratkaisun, josta on tullut lainvoimainen ja jonka mukaan kannetta ei voida ottaa tutkittavaksi, perusteluihin”. [29]

49. Kyseisestä tuomiosta ilmenee, että riippumatta siitä, millainen ulottuvuus kansallisella lainsäädännöllä annetaan oikeuspaikkalausekkeeseen perustuvalle päätökselle, jossa todetaan, ettei toimivaltaa ole, kyseisen päätöksen perusteluilla on oikeusvoima. Ensi näkemältä tällainen ratkaisu voi antaa olettaa unionin tuomioistuimen luopuneen tunnustamisen osalta alkuperävaltion lainsäädäntöön viittaamisesta ja asettaneen etusijalle oikeusvoiman itsenäisen käsitteen. Minusta vaikuttaa kuitenkin siltä, että unionin tuomioistuimen esittämien perustelujen perusteella tällaista arviota ei voida hyväksyä.

50. Tältä osin on huomattava, että kyseinen tuomio on annettu erityisessä asiayhteydessä, jossa on ollut kyse jäsenvaltiossa annetusta ratkaisusta, jossa tuomioistuin on todennut oikeuspaikkalausekkeen perusteella, ettei se ollut toimivaltainen. Unionin tuomioistuin katsoi kyseisessä tilanteessa olennaisilta osin, että keskinäisen luottamuksen periaatetta ja asiaratkaisun muuttamista koskevaa kieltoa rikottaisiin, jos jäsenvaltion tuomioistuin voisi valvoa toisen jäsenvaltion tuomioistuimen ratkaisua, jossa todetaan, ettei toimivaltaa ole tai että se on, asetuksen N:o 44/2001 säännöksiä soveltaen. Unionin tuomioistuin päätteli tästä, että näiden seikkojen vuoksi tarvittiin kansallisista oikeussäännöistä riippumatonta unionin tasolla määriteltyä itsenäistä näkemystä oikeusvoiman käsitteestä. [30]

51. Huomautan niin ikään, että unionin tuomioistuin paitsi viittaa nimenomaisesti tuomioon Hoffmann [31] myös korostaa, että sellaisten päätösten tunnustamisen osalta, joissa jäsenvaltion tuomioistuin toteaa, ettei sillä ole toimivaltaa asetuksen N:o 44/2001 nojalla, ja jotka annetaan

[28] Ks. vaikutusten laajentamista koskevasta säännöstä ja sen seurauksista em. teos Gaudemet-Tallon, H. ja Ancel, M.-É., *Compétence et exécution des jugements en Europe*, s. 550; em. teos Requejo Isidro, M., *Brussels I Bis: A Commentary on Regulation (EU) nº 1215/2012*, s. 551 ja Dickinson, A., Lein, E. ja James, A., *The Brussels I Regulation Recast*, Oxford University Press, 2015, 13.33 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

[29] Tuomio Gothaer, 43 kohta.

[30] Tuomio Gothaer, 35–39 kohta.

[31] Tuomio 4.2.1988 (145/86, EU:C:1988:61, 34 kohta).

unionin oikeudessa vahvistettujen toimivaltaa koskevien yhteisten sääntöjen nojalla, noudatetaan omaa järjestelmää. [32] Tämän perusteella – kuten Ranskan hallitus esittää – unionin tuomioistuin halusi rajata kyseisen ratkaisun koskemaan vain kyseistä yksittäistä tilannetta. [33]

52. Totean kaiken edellä esitetyn perusteella, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen tunnustamista haettaessa on lähtökohtaisesti viitattava ratkaisun vaikutusten määrittämiseksi sen jäsenvaltion lainsäädäntöön, jossa kyseinen ratkaisu on annettu. Tästä seuraa, että Employment Tribunalin antaman tuomion oikeusvoiman ja tehokkuuden rajaamiseksi pääasiassa on otettava huomioon Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädäntö.

53. Tästä huolimatta alkuperäjäsenvaltion lainsäädäntö voi vaikuttaa luonteensa ja kohteensa vuoksi tällaisen tuomion oikeusvoiman ja tehokkuuden rajaamiseen. Katson, että Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädännössä säädetyllä vaatimusten keskittämistä koskevalla menettelysäännöllä, sellaisena kuin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin sen esittelee, ei voi olla tällaista vaikutusta.

54. Tältä osin ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen antamista tiedoista [34] ilmenee, että menettelyn väärinkäytön kielto, joka velvoittaa asianosaiset esittämään keskitetysti kaikki vaatimukset ja perusteet, [35] jotka ne olisivat voineet esittää jo alkuperäiseen tuomioon johtaneessa menettelyssä, ei perustu res judicatan käsitteeseen. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan kyseessä on ”oikeusjärjestyksen perusteisiin kuuluva sääntö, joka perustuu siihen, että niin yleisen edun kuin asianosaisten itsensä edun mukaisesti olisi suotavaa, ettei riita jatku ikuisesti eikä vastaajaa haasteta useita kertoja peräkkäin silloin, kun yksi käsittely voi riittää. Kyseisellä säännöllä pyritään estämään tällainen väärinkäyttö”.

55. Nämä seikat huomioon ottaen vaikuttaa siltä, että kyseinen menettelysääntö voidaan oikeuttaa Yhdistyneelle kuningaskunnalle ominaisella käsityksellä prosessiekonomiasta, koska sillä pyritään estämään kantajaa panemasta mahdollista uutta menettelyä vireille menettelyä väärinkäyttäen.

56. Tämän perusteella vaatimusten keskittämistä koskeva säännös ei liity, kun sitä tarkastellaan toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion tunnustamisen näkökulmasta, miltään osin niihin asiasisältöä koskeviin kysymyksiin, jotka toisessa jäsenvaltiossa annetulla tuomiolla on jo ratkaistu, eikä kyseisessä tuomiossa vahvistettuihin oikeuksiin tai niihin aineellisiin vaikutuksiin, joita kyseisellä tuomiolla on asianosaisten oikeusasemaan.

57. Tästä voidaan nähdäkseni päätellä, ettei tällaisella säännöksellä ole vaikutusta sen tuomion oikeusvoimaan ja tehokkuuteen, jonka tunnustamiseen vedotaan.

58. Lisäksi vaikuttaa siltä, ettei edellä esitetyn näkemyksen kanssa päinvastainen päätelmä ole asetuksen N:o 44/2001 systematiikan mukainen.

[32] Tuomio Gothaer, 42 kohta.

[33] Ks. kyseisen tuomion ulottuvuudesta em. teos Requejo Isidro, M., *Brussels I Bis: A Commentary on Regulation (EU) nº 1215/2012*, s. 552; em. teos Dickinson A., Lein, E. ja James, A., *The Brussels I Regulation Recast*, 13.51 kohta ja sitä seuraavat kohdat; Voulgarakis K. D., ”Reflections on the Scope of ”EU Res Jjudicata” in the Context of Regulation 1215/2012: Case C-456/11 (Gothaer)”, *Journal of Private International Law*, 2020, 16:3, s. 451–464; Nioche, M., ”Reconnaissance d’une décision étrangère d’incompétence prise sur le fondement d’une clause attributive de juridiction”, *Revue critique de droit international privé*, 2013, s. 686 ja sitä seuraavat sivut sekä di Noto, R., ”Règlement Bruxelles I: à propos de la reconnaissance et de l'autorité de la chose jugée d'une décision nationale d’incompétence”, www.gdr-elsj.eu.

[34] Viittaan ennakkoratkaisupyynnön 38 kohtaan siinä versiossa, josta tunnistetietoja ja muita luottamuksellisia tietoja ei ole poistettu.

[35] On muistettava, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen näkemyksen mukaan Ranskan lainsäädännössä, joka on sovellettavissa ratione temporis, säädetään vastaavasta vaatimusten keskittämistä koskevasta säännöksestä.

59. On näet muistettava, että kyseisellä asetuksella pyritään helpottamaan tuomioistuinten ratkaisujen vapaata liikkuvuutta säätämällä yhtenäistetyistä toimivaltaa koskevista säännöksistä ja yksinkertaistamalla muodollisuudet, jotta kyseiset ratkaisut tunnustetaan ja pannaan täytäntöön nopeasti ja yksinkertaisin menettelyin. Kuten unionin tuomioistuin on korostanut, toimivaltasäännöt ja tuomioistuinratkaisujen tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevat säännöt eivät muodosta erillisiä ja itsenäisiä kokonaisuuksia, vaan ne liittyvät kiinteästi toisiinsa. [36]

60. Tältä osin se, että tuomioistuimen ratkaisun tunnustamisvaiheessa otetaan huomioon sen jäsenvaltion lainsäädännössä, josta tuomioistuimen ratkaisu on peräisin, säädetty vaatimusten keskittämistä koskeva kansallinen oikeussäännös, voisi vaarantaa asetuksen N:o 44/2001 II lukuun sisältyvien säännösten myöhemmän täytäntöönpanon. Tarkemmin sanottuna kyseisen asetuksen II luvun 5 ja 9 jaksossa säädetään erityisistä toimivaltaa koskevista säännöksistä, joita sovelletaan työsopimusta koskevissa riita-asioissa, sekä säännöksistä, joita sovelletaan vireilläolotilanteeseen ja samassa yhteydessä käsiteltäviin kanteisiin.

61. Katson, että pääasiassa kyseessä oleva velvollisuus, siltä osin kuin se velvoittaa esittämään kaikki vaatimukset yhdessä ainoassa kanteessa, voi häiritä kyseisessä asetuksessa säädettyjä mekanismeja. Tällainen velvollisuus voisi näet estää asianosaista esittämästä uusia vaatimuksia asetuksen N:o 44/2001 perusteella toimivaltaiseksi nimetyssä tuomioistuimessa, tai sen takia voisivat jäädä soveltamatta kyseisen asetuksen itsenäiset säännökset, joilla estetään samanaikaiset menettelyt, jotka voisivat johtaa keskenään ristiriitaisiin ratkaisuihin.

62. Asetuksen N:o 44/2001 säännösten soveltaminen ei voi riippua jäsenvaltion menettelysääntöjen sisällöstä, tai muussa tapauksessa tuomioistuinten ratkaisujen vapaan liikkuvuuden tavoite vaarantuu.

63. Lisään, ettei tätä päätelmää kyseenalaista myöskään se seikka, että sen jäsenvaltion lainsäädäntöön, jossa tunnustamiseen vedotaan, sisältyy samankaltainen vaatimusten keskittämistä koskeva säännös. Edellä esitetyistä syistä on näet niin, ettei pelkästään sillä perusteella, että kyseisten kahden jäsenvaltion lainsäädännöissä säädetään tällaisesta velvollisuudesta yhtenevällä tavalla, voida oikeuttaa asetuksessa N:o 44/2001 säädettyjen toimivaltaa koskevien säännösten soveltamatta jättämistä.

64. Kaikkien edellä esitettyjen seikkojen perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen niin, että asetuksen N:o 44/2001 33 ja 36 artiklan säännöksiä on tulkittava siten, että kun tuomioistuinratkaisun on antanut sellaisen jäsenvaltion tuomioistuin, jonka laissa säädetään vaatimusten keskittämistä koskevasta säännöksestä, joka kieltää asianosaisia nostamasta uutta kannetta sellaisista vaatimuksista, jotka olisi voitu esittää jo alkuperäisessä tuomioistuinmenettelyssä, kyseisen tuomioistuinratkaisun tunnustaminen ei estä sen jäsenvaltion, jossa tunnustamiseen vedotaan, tuomioistuinta ratkaisemasta tällaisia vaatimuksia, vaikka kyseisen valtion lainsäädännössä säädetään vastaavasta vaatimusten keskittämistä koskevasta velvollisuudesta.

65. Koska vaatimusten keskittämistä koskeva kansallinen menettelysääntö ei ole kriteeri, jota käytetään määritettäessä jäsenvaltiossa annetun ratkaisun oikeusvoimaa, on vielä selvitettävä, kuten toisessa ja kolmannessa ennakkoratkaisupyynnössä pyydetään, millä perusteilla tällainen tuomio on suhteutettava vaatimuksiin, jotka esitetään toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa vireille tulleessa uudessa menettelyssä.

[36] Ks. vastaavasti tuomio Gothaer, 35 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

C Toinen ja kolmas ennakkoratkaisukysymys

1. Kysymysten uudelleenmuotoilu

66. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toinen kysymys, joka jakautuu kahteen osaan, esitetään siinä tapauksessa, jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi.

67. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään ensinnäkin, onko Yhdistyneessä kuningaskunnassa nostettavan laitonta irtisanomista (unfair dismissal) koskevan kanteen kaltaisella kanteella sama peruste ja kohde kuin Ranskan oikeuden mukaisella kanteella, joka koskee ilman todellista ja painavaa syytä tapahtunutta irtisanomista, minkä vuoksi ilman todellista ja vakavaa syytä tapahtuneesta irtisanomisesta johtuvaa vahingonkorvausta, irtisanomisajalta maksettavaa hyvitystä ja irtisanomiskorvausta koskevat vaatimukset, jotka työntekijä esittää ranskalaisessa tuomioistuimessa sen jälkeen, kun hänen Yhdistyneessä kuningaskunnassa nostamastaan kanteesta on annettu tuomio, jossa irtisanomisen todetaan olleen laiton ja määrätään tämän nojalla irtisanomishyvitys (compensatory award), olisi jätettävä tutkimatta.

68. Toiseksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, onko ilman todellista ja painavaa syytä tapahtuneesta irtisanomisesta johtuvat vahingonkorvaukset, joilla voi olla sama peruste ja sama kohde kuin irtisanomishyvityksellä, erotettava irtisanomiskorvauksesta ja irtisanomisajalta maksettavasta hyvityksestä, joihin on Ranskan oikeuden mukaan oikeus silloin, kun irtisanominen perustuu todelliseen ja painavaan syyhyn, muttei silloin, kun irtisanominen johtuu vakavasta virheestä.

69. Kolmannella kysymyksellään, joka esitetään niin ikään siinä tapauksessa, jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään, onko asetuksen N:o 44/2001 33 ja 36 artiklaa tulkittava siten, että Yhdistyneessä kuningaskunnassa nostettavan laitonta irtisanomista koskevan kanteen kaltaisella kanteella on sama peruste ja sama kohde kuin kanteella, joka koskee työsopimuksen mukaisten bonusten ja lisäpalkkioiden maksamista, kun nämä kanteet perustuvat samaan sopimussuhteeseen.

70. Näitä kysymyksiä tarkastellessani tuon ensin esille, että unionin tuomioistuinta pyydetään toisessa kysymyksessä tutkimaan yksityiskohtaisesti Yhdistyneen kuningaskunnan ja Ranskan lainsäädännössä säädettyjä korvauksia sen selvittämiseksi, onko laitonta irtisanomista koskevalla kanteella ja ilman todellista ja painavaa syytä tapahtunutta irtisanomista koskevalla kanteella sama peruste ja sama kohde. Totean sitten, että myös kolmas kysymys edellyttää pääasiassa kyseessä olevien lainsäädäntöjen aineellisen sisällön arviointia siltä osin kuin siinä pohditaan, onko laitonta irtisanomista koskevalla kanteella ja työsopimuksen mukaisten bonusten ja lisäpalkkioiden maksamista koskevalla kanteella sama peruste ja sama kohde.

71. Tämän perusteella kyseiset kysymykset edellyttävät nähdäkseni sitä, että pääasiassa kyseessä olevia Yhdistyneen kuningaskunnan ja Ranskan lainsäädännössä säädettyjä erityisiä säännöksiä on ensin tarkasteltava ja sitten verrattava huolellisesti. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin tuomioistuimella ei ole toimivaltaa tulkita kansallista oikeutta, sillä tämä tehtävä kuuluu yksinomaan ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle. [37]

[37] Ks. vastaavasti tuomio 7.4.2022, IFAP (C-447/20 ja C-448/20, EU:C:2022:265, 100 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

72. On kuitenkin muistettava, että niin ikään vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 267 artiklassa käyttöön otetussa kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen välisessä yhteistyössä unionin tuomioistuimen tehtävänä on antaa kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllinen vastaus, jonka perusteella kansallinen tuomioistuin voi ratkaista siinä vireillä olevan asian. Unionin tuomioistuimen on tätä silmällä pitäen tarvittaessa muotoiltava sille esitetyt kysymykset uudelleen. [38]

73. Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnön sanamuodosta ilmenee, [39] että pääasiassa kyseessä olevien kansallisten lainsäädäntöjen sisällön vertaamisen lisäksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee tilanteessa, jossa tuomion tunnustamiseen vedotaan liitännäisesti, miten käsitteitä ”peruste” ja ”kohde” olisi tulkittava [40] asetuksen N:o 44/2001 33 ja 36 artikla huomioon ottaen. Tarkemmin sanottuna ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii olennaisilta osin, onko määritettäessä, onko samaan työsopimukseen liittyvillä kanteilla sama peruste ja kohde, erotettava toisistaan kanteet, jotka liittyvät työsopimuksen täyttämiseen olennaisesti kuuluviin velvoitteisiin, ja kanteet, jotka koskevat kyseisen sopimuksen varsinaiseen irtisanomiseen liittyviä velvoitteita.

74. Toisen ja kolmannen kysymyksen sanamuodosta riippumatta on todettava, että siltä osin kuin näillä kysymyksillä pyritään selvittämään unionin oikeuden tulkintaa, ehdotan, että nämä kysymykset muotoillaan uudelleen seuraavasti, jotta ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle voidaan antaa hyödyllinen vastaus:

Onko asetuksen N:o 44/2001 33 ja 36 artiklaa tulkittava siten, että kun jäsenvaltiossa annetun tuomion tunnustamiseen vedotaan liitännäisesti toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa, samaan työsopimukseen perustuvilla kanteilla, joista toinen koskee työsopimuksen täyttämiseen liittyviä velvoitteita ja toinen työsopimuksen irtisanomiseen liittyviä velvoitteita, on sama peruste ja sama kohde?

2. Uudelleenmuotoillut kysymykset

a) Alustavat toteamukset

75. On huomautettava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää oletuksena, että toisessa jäsenvaltiossa esitettyjen vaatimusten tutkittavaksi ottamista tarkasteltaessa on käytettävänä kriteerinä sitä, ovatko asianosaiset, peruste ja kohde samat. Ennen kuin uudelleenmuotoiltu kysymys tutkitaan, on myös tarpeen selvittää, onko tällainen kriteeri toimiva.

76. Tästä seikasta on huomautettava ensin, ettei asetuksen N:o 44/2001 33 ja 36 kohdassa viitata millään tavalla samojen asianosaisten, saman perusteen ja saman kohteen käsitteisiin. Nämä käsitteet ovat sen sijaan keskeisiä sovellettaessa kyseisen asetuksen 27 artiklan säännöksiä, joita voidaan soveltaa vireilläolotilanteessa. [41]

[38] Ks. vastaavasti tuomio 13.10.2022, DN (Perhe-etuuksien takaisinperintä) (C-199/21, EU:C:2022:789, 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

[39] Viittaan erityisesti ennakkoratkaisupyynnön 43 kohtaan.

[40] On korostettava, että käsiteltävässä asiassa ei tarkastella lainkaan samojen asianosaisten käsitettä.

[41] Ks. vireilläoloa koskevien säännösten yleisestä systematiikasta em. teos Dickinson, A., Lein, E. ja James, A., *The Brussels I Regulation Recast*, 11.01 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

77. Vireilläolo merkitsee sitä, että sama riita saatetaan jäsenvaltioissa kahden yhtä lailla toimivaltaiseksi nimetyn tuomioistuimen käsiteltäväksi. Tällaista tilannetta varten asetuksen N:o 44/2001 27 artiklan 1 kohdassa säädetään, että ”jos eri jäsenvaltioiden tuomioistuimissa nostetaan samojen asianosaisten välillä samaa asiaa koskevia kanteita, muiden tuomioistuinten kuin sen, jossa kanne on ensin nostettu, on omasta aloitteestaan keskeytettävä asian käsittely, kunnes on ratkaistu, että tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu, on toimivaltainen”. Kuten kyseisen asetuksen johdanto-osan 15 perustelukappaleessa todetaan, vireilläoloa koskevat säännökset on säädetty, jotta rinnakkaiset oikeudenkäynnit saadaan mahdollisimman vähiin ja jotta varmistetaan, ettei kahdessa jäsenvaltiossa anneta keskenään ristiriitaisia ratkaisuja.

78. Vireilläoloa koskevat säännökset vastaavat siis asetuksen N:o 44/2001 yleistä systematiikkaa. Jäsenvaltioiden tuomioistuinten välisen keskinäisen luottamuksen periaate ja tuomioistuimen ratkaisujen vapaan liikkuvuuden tavoite voisivat näet vaarantua, jos käytössä ei olisi sopivaa itsenäistä mekanismia, jolla estetään samaa riitaa koskevien rinnakkaisten oikeudenkäyntien käyminen. [42]

79. Tässä mielessä vireilläolo liittyy läheisesti oikeusvoiman negatiiviseen aspektiin. [43] Sellaisen tuomioistuinratkaisun oikeusvoima, jonka tunnustamiseen vedotaan liitännäisesti, estää nimittäin sen, että jäsenvaltion tuomioistuimen ratkaisema riita voisi olla toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa nostettavan uuden kanteen kohde.

80. Tästä seuraa, että vireilläoloa ja tunnustamista koskevilla säännöksillä on yhteinen tavoite taata alkuperäjäsenvaltiossa annetun tuomioistuinratkaisun täysi oikeusvoima, jota ei pidä pystyä kyseenalaistamaan toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antamalla ratkaisulla. [44]

81. Sitä paitsi unionin tuomioistuin on viitannut näiden väliseen yhteyteen todetessaan, että tunnustamista koskevien säännösten kanssa ei ole yhteensopivaa, että sallitaan sellaisen kanteen nostaminen, joka koskee samaa asiaa ja joka on nostettu samojen asianosaisten välillä kuin jo toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa ratkaistu kanne. [45] Unionin tuomioistuin on lisännyt tämän toteamuksensa tueksi, että tällaisen kanteen yhteensopimattomuus johtuu vireilläolovaikutusta koskevista säännöksistä, joissa tarkoitetaan tilanteita, joissa ”eri sopimusvaltioiden tuomioistuimissa nostetaan samojen asianosaisten välillä samaa asiaa koskevia kanteita”, jolloin tuomioistuimen, jonka käsiteltäväksi asia on saatettu myöhemmin, on keskeytettävä asian käsittely sen tuomioistuimen hyväksi, jonka käsiteltäväksi asia saatettiin ensin. Tästä se päätteli kyseisten säännösten osoittavan, että pyrkimyksenä on välttää se, että kahden sopimusvaltion tuomioistuimissa ratkaistaan yksi ja sama oikeusriita. [46]

82. Lisäksi, kuten unionin tuomioistuin on todennut, vireilläoloa koskevilla säännöksillä pyritään helpottamaan tuomioistuinratkaisujen tunnustamista estämällä vaara siitä, että alkuperäjäsenvaltiossa annetun ratkaisun tunnustamisesta kieltäydytään siksi, että se on ristiriidassa samojen asianosaisten välillä käydyssä asiassa toisessa jäsenvaltiossa annetun ratkaisun kanssa. [47]

[42] Ks. vastaavasti tuomio 20.6.2022, London Steam-Ship Owners’ Mutual Insurance Association (C-700/20, EU:C:2022:488, 56 ja 70 kohta).

[43] Ks. tästä em. teos Turmo, A., *L’autorité de la chose jugée en droit de l’Union européenne*, s. 182 ja sitä seuraavat sivut.

[44] Tämä kielto perustuu siihen asetuksen N:o 44/2001 36 artiklassa säädettyyn kieltoon, jonka mukaan ulkomaista tuomiota ei saa ottaa sen sisältämän asiaratkaisun osalta uudelleen tutkittavaksi.

[45] Tuomio 30.11.1976, de Wolf (42/76, EU:C:1976:168, 10 kohta) ja tuomio 8.12.1987, Gubisch Maschinenfabrik (144/86, EU:C:1987:528, 9 kohta; jäljempänä tuomio Gubisch).

[46] Tuomio 30.11.1976, Wolf (42/76, EU:C:1976:168, 11 ja 12 kohta).

[47] Tuomio Gubisch, 8 ja 18 kohta.

83. Muistutan tältä osin, että asetuksen N:o 44/2001 34 artiklassa lueteltuihin tunnustamisesta kieltäytymistä koskeviin kriteereihin kuuluvat yhtäältä se, että ratkaisu on ristiriidassa pyynnön vastaanottaneessa jäsenvaltiossa samojen asianosaisten välillä annetun ratkaisun kanssa,[48] ja toisaalta se, että se on ristiriidassa toisessa jäsenvaltiossa annetun aiemman ratkaisun kanssa.[49]

84. Tämä tavoite sekä se, että erilaisista kansallisista säännöksistä on mahdotonta löytää yhteistä näkemystä vireilläolosta,[50] ovat saaneet unionin tuomioistuimen esittämään itsenäisen tulkinnan samojen asianosaisten, saman perusteen ja saman kohteen käsitteistä.[51]

85. Vireilläoloa ja tuomion tunnustamisesta kieltäytymistä koskevat säännökset eivät kuitenkaan kata asetuksen N:o 44/2001 33 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua erityistä tilannetta.

86. Vaikka vireilläoloa koskevalla säännöksellä voidaan estää keskenään ristiriitaisten ratkaisujen antaminen ja siten ne tilanteet, joissa voitaisiin esittää oikeusvoimaväite, on olemassa tilanteita, joihin kyseisen asetuksen 27 artiklaa ei voida soveltaa joko siksi, ettei tuomioistuin, jossa myöhempi kanne on nostettu, ole soveltanut sitä, tai siksi, ettei vireilläoloon ole voitu vedota tehokkaasti, sillä rinnakkaisia oikeudenkäyntejä ei ole ollut meneillään.

87. Tunnustamisesta kieltäytymistä voidaan samoin soveltaa vain siinä tapauksessa, että kaksi tosiasiallisesti annettua ratkaisua ovat keskenään ristiriitaiset eikä oikeusvoimaväitettä ole esitetty aiemmin jälkimmäisessä tuomioistuinmenettelyssä.

88. Asetuksen N:o 44/2001 33 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu tapaus vastaa tilannetta, joka on samalla kertaa sekä välivaihe että erillinen tilanne, jossa vedotaan liitännäisesti jäsenvaltiossa annetun ratkaisun tunnustamiseen, jotta toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa vireillä olevassa menettelyssä esitetyt vaatimukset eivät menestyisi.

89. Tällaisessa esimerkkitapauksessa tuomioistuimella, jolle oikeusvoimaväite esitetään, on oltava käytettävissään yksinkertaiset vertailuperusteet, joiden avulla se voi ratkaista, voidaanko sen käsiteltäväksi saatetut vaatimukset ottaa tutkittavaksi. Tältä kannalta katsottuna tässä vertailussa on keskeistä, ovatko alkuperäjäsenvaltiossa annetulla tuomiolla ratkaistussa riidassa ja toisen jäsenvaltion tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetussa riidassa kyseessä olevat asiat samat. Kun huomioon otetaan edellä läpi käytyjen mekanismien yhteinen tavoite, asioiden samanlaisuus edellyttää loogisesti kummassakin menettelyssä kyseessä olevien asianosaisten, perusteen ja kohteen suhteuttamista keskenään.

48 Asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 3 kohta.

49 Asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 4 alakohdan mukaan tuomiota ei tunnusteta, jos se on ristiriidassa toisessa jäsenvaltiossa tai kolmannessa valtiossa samaa asiaa koskevan ja samojen asianosaisten välillä aikaisemmin annetun tuomion kanssa ja viimeksi mainittu tuomio täyttää ne edellytykset, jotka ovat tarpeen tunnustamiseksi siinä jäsenvaltiossa, missä tunnustamista pyydetään. Kyseisessä artiklassa tarkoitettuja perusteen ja kohteen käsitettä on tulkittava samalla tavalla kuin vireilläolon yhteydessä. Ks. tästä em. teos Gaudemet-Tallon, H. ja Ancel, M.-É., *Compétence et exécution des jugements en Europe*, s. 645; em. teos Requejo Isidro, M., *Brussels I Bis: a Commentary on Regulation (EU) nº 1215/2012*, s. 661 ja em. teos Dickinson A., Lein, E. ja James, A., *The Brussels I Regulation Recast*, 13.366 kohta.

50 Huomautan tältä osin, että termit ”peruste” ja ”kohde” puuttuvat monesta asetuksen N:o 44/2001 27 artiklan kielitoisinnosta. Englannin-, saksan- ja vironkielisessä toisinnossa käytetään ilmaisuja ”same cause of action”, ”desselben Anspruchs” ja ”hagide põhjal menetlusi”. Näissä eroissa näkyy, miten monin eri tavoin vireilläolon käsite nähdään jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä.

51 Tuomio Gubisch, 10 ja 11 kohta.

90. Myös samoja asianosaisia, samaa perustetta ja samaa kohdetta koskevan, vireilläolotilanteessa sovellettavan kriteerin käyttäminen tarjoaa nähdäkseni kansalliselle tuomioistuimelle tarkoituksenmukaisen unionin oikeudessa määritellyn välineen,[52] joka vastaa tarpeeseen välttää toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa jo ratkaistun riidan uudelleenkäsittely.

91. On kuitenkin korostettava, ettei tällä kriteerillä ole muuta tarkoitusta kuin auttaa tuomioistuinta selvittämään, onko jonkin jäsenvaltion tuomioistuin jo ratkaissut sen käsiteltäväksi saatetun kanteen, joten täytäntöönpano ei voi vaikuttaa tunnustamisesta seuraaviin vaikutuksiin, jotka kuuluvat toisen säännöstön soveltamisalaan.

92. Toisin sanoen katson, että vaikka jäsenvaltion tuomioistuimessa nostettujen kanteiden tutkittavaksi ottamisen arviointi edellyttää sen vertaamista, ovatko asianosaiset, peruste ja kohde samat, sen alkuperäisen tuomioistuinratkaisun vaikutukset, jonka tunnustamiseen vedotaan liitännäisesti, on määritettävä unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan aina yksinomaan alkuperäjäsenvaltion lainsäädäntö huomioon ottaen.

93. Nämä kaksi ratkaisua niveltyvät mielestäni johdonmukaisesti yhteen. Katson nimittäin, että tällainen vertaileva lähestymistapa auttaa säilyttämään ratkaisun oikeusvoiman ja tehokkuuden, jotka sillä on siinä jäsenvaltiossa, jossa se on annettu, ja samalla suljetaan pois mahdollisuus sen kyseenalaistamiseen nostamalla kanne toisessa jäsenvaltiossa.

94. Kaiken edellä esitetyn perusteella esillä olevat kysymykset, sellaisina kuin ne ovat uudelleenmuotoiltuina, on tutkittava nähdäkseni tunnustamista koskevien säännösten valossa soveltamalla tässä sitä tulkintaa, jonka unionin tuomioistuin on antanut perusteen ja kohteen käsitteille asetuksen N:o 44/2001 27 artiklan soveltamista varten.

b) Sama peruste ja sama kohde

95. Unionin tuomioistuin on todennut perusteen samanlaisuudesta, että vireilläoloa koskevia säännöksiä sovellettaessa kyseinen edellytys täyttyy, kun asianosaisten väliset riita-asiat perustuvat samaan sopimussuhteeseen.[53] Unionin tuomioistuin on katsonut yleisluonteisemmin, että ”peruste” sisältää tosiseikat ja oikeussäännön, joihin kanteen tueksi on vedottu.[54]

96. Katson tämän määritelmän osalta olevan selvää, että Employment Tribunalin ratkaisemilla vaatimuksilla ja ranskalaisissa tuomioistuimissa esitetyillä vaatimuksilla on sama peruste, koska niiden taustalla oleva tosiseikasto muodostuu asianosaisten välisen työsopimuksen irtisanomisesta ja niiden oikeusperusteena ovat tästä sopimuksesta johtuvat velvoitteet.

97. Unionin tuomioistuin on todennut ensinnäkin asetuksen N:o 44/2001 27 artiklassa tarkoitetusta kohteen samanlaisuudesta, ettei se voi rajoittua koskemaan vain kahden vaatimuksen muodollista samanlaisuutta.[55]

[52] Tämä itsenäinen näkemys vaikuttaa minusta sitäkin tarpeellisemmalta, kun otetaan huomioon, että kansallisten lainsäädäntöjen välisten näkemyserojen vuoksi kansallisilla tuomioistuimilla on oltava yhdenmukainen vertailuväline.

[53] Tuomio Gubisch, 15 kohta. Käsiteltävässä asiassa riita-asiat koskevat samaa kansainvälisestä irtaimen esineen kaupasta tehtyä sopimusta.

[54] Ks. tuomio 19.10.2017, Merck (C-231/16, EU:C:2017:771, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Tämän määritelmän perusteella unionin tuomioistuin on todennut esimerkiksi, että vaatimuksilla, jotka perustuvat erillisiin kuljetussopimuksiin, joiden sanamuoto on täsmälleen sama ja jotka koskevat samoja irtolastina kuljetettavia ja samoissa olosuhteissa vahingoittuneita tavaroita, on sama peruste. Ks. myös tuomio 6.12.1994, Tatry (C-406/92, EU:C:1994:400, 40 kohta).

[55] Tuomio Gubisch, 17 kohta.

98. Unionin tuomioistuin katsoi tältä osin, että kun kyseessä on kansainvälistä irtaimen esineen kauppaa koskeva sopimus, kyseisen sopimuksen täyttämistä koskevalla vaatimuksella pyritään tekemään sopimus tehokkaaksi, ja sopimuksen pätemättömyyttä tai purkamista koskevan vaatimuksen tarkoituksena on sopimuksen tehokkuuden poistaminen. Se päätteli tästä, että sopimuksen sitovuus on siten molempien riita-asioiden keskeisenä osana, joten kyseisten vaatimusten taustalla oli sama kohde. [56]

99. Unionin tuomioistuin on täsmentänyt sitten, että kohde muodostuu kanteen tavoitteesta, kohteen käsitettä ei voida rajoittaa kahden kanteen muodolliseen samanlaisuuteen ja tältä osin on otettava huomioon kummankin oikeudenkäynnin kantajien vaatimukset. [57] Tämän näkemyksen huomioon ottaen unionin tuomioistuin katsoo, että kyseistä käsitettä on tulkittava laajasti. [58]

100. Tämän määritelmän pohjalta unionin tuomioistuin on omaksunut tapauskohtaisen näkemyksen kohteen käsitteestä. [59] Se on katsonut näin ollen, että kanteella, jolla vaaditaan toteamaan, että vastaaja vastaa vahingosta, ja velvoittamaan tällä perusteella tämä korvaamaan vahinko korkoineen, on sama peruste ja sama kohde kuin tämän vastaajan aikaisemmin nostamalla kanteella, jolla vaaditaan toteamaan, ettei tämä ole vastuussa kyseisestä vahingosta. [60] Sama pätee sitäkin suuremmalla syyllä tilanteessa, jossa vaaditaan saman vahingon korvaamista. [61] Kanteiden kohde ei sen sijaan ole unionin tuomioistuimen mukaan sama silloin, kun toisella pyritään vastaajan vastuun toteamiseen ja toisella pyritään rajoittamaan vahingonkorvauksen määrää siinä tapauksessa, että vastuu todetaan. [62]

101. Edellisten esimerkkien perusteella on niin, että kun kohteen käsite ymmärretään laajasti, unionin tuomioistuin tutkii vaatimusten tavoitteen ottamalla huomioon ratkaisujen mahdolliset vaikutukset, jotta vältetään se vaara, että kahdessa jäsenvaltiossa annetut ratkaisut ovat keskenään ristiriidassa.

102. Tätä kohteen samanlaisuuden määritelmää on kuitenkin sovellettava tuomioiden tunnustamista koskeviin säännöksiin. Huomautan tältä osin, että vireilläolo merkitsee sitä, että asia on saatettu samanaikaisesti kahden asetuksen N:o 44/2001 mukaisesti toimivaltaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Tällaisessa tilanteessa, jossa kahta menettelyä käydään samanaikaisesti, on loogista tutkia samanaikaisesti vireillä olevien vaatimusten tavoitteet.

[56] Tuomio Gubisch, 16 kohta. Tätä ratkaisua on kuitenkin arvosteltu oikeuskirjallisuudessa erityisesti sillä perusteella, että pätemättömyyskanteilla ja sopimuksen täyttämistä koskevilla kanteilla on pohjimmiltaan eri kohteet ja koska sitovuuden käsitteen soveltamisen seurauksena voi syntyä vireilläolotilanne joka kerta, kun kaksi kannetta koskee samaa sopimusta. Ks. tästä em. teos Gaudemet-Tallon, H. ja Ancel, M.-É., *Compétence et exécution des jugements en Europe*, s. 353.

[57] Tuomio 19.10.2017, Merck (C-231/16, EU:C:2017:771, 39 ja 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). On kuitenkin korostettava, että huomioon on otettava kantajien vaatimukset muttei vastaajan esittämiä puolustautumisperusteita. Ks. tuomio 8.5.2003, Gantner Electronic (C-111/01, EU:C:2003:257, 32 kohta). Unionin tuomioistuin on muistuttanut vielä sittemmin, ettei vastakanne ole sama kuin pelkkä puolustautumiskeino. Ks. tuomio 13.10.2022, Gemeinde Bodman-Ludwigshafen (C-256/21, EU:C:2022:786, 38 kohta).

[58] Ks. vastaavasti tuomio 22.10.2015, Aannemingsbedrijf Aertssen ja Aertssen Terrassements (C-523/14, EU:C:2015:722, 45 kohta).

[59] Minusta vaikuttaa siltä, että tältä osin kyseeseen eivät tule tuomiot, joissa unionin tuomioistuin on tutkinut, onko kohde sama, ottamalla huomioon unionin oikeuden muihin säädöksiin sisältyvät vireilläoloa koskevat säännökset kerrattuaan ensin asetuksen N:o 44/2001 27 artiklassa tarkoitetun kohteen määritelmän. Näin oli erityisesti 19.10.2017 annetussa tuomiossa Merck (C-231/16, EU:C:2017:771), jossa unionin tuomioistuin lausui unionin tavaramerkkeihin ja kansallisiin tavaramerkkeihin perustuvien kanteiden samanlaisuudesta Euroopan unionin tavaramerkistä 26.2.2009 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 207/2009 (EUVL 2009, L 78, s. 1) 109 artiklan 1 kohdan a alakohdan säännökset huomioon ottaen.

[60] Tuomio 6.12.1994, Tatry (C-406/92, EU:C:1994:400, 45 kohta). Ks. vastaavasti tuomio 25.10.2012, Folien Fischer ja Fofitec (C-133/11, EU:C:2012:664, 49 kohta) ja tuomio 19.12.2013, Nipponka Insurance (C-452/12, EU:C:2013:858, 42 kohta).

[61] Ks. analogisesti tuomio 22.10.2015, Aannemingsbedrijf Aertssen ja Aertssen Terrassements (C-523/14, EU:C:2015:722, 46 kohta).

[62] Tuomio 14.10.2004, Mærsk Olie & Gas (C-39/02, EU:C:2004:615, 35 kohta).

103. Siinä tapauksessa, että tuomion tunnustamiseen vedotaan esittämällä oikeusvoimaväite, on olennaista tarkistaa, etteivät jäsenvaltion tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetut vaatimukset ole päällekkäisiä toisen jäsenvaltion tuomioistuimen aiemmin ratkaiseman asian kanssa.

104. Tällainen tehtävä edellyttää nähdäkseni sen selvittämistä, ettei lopputulos, jonka kantaja toivoo saavuttavansa uuden kanteen nostamalla, ole edes potentiaalisesti päällekkäinen alkuperäisessä tuomiossa ratkaistun riidan sisällön kanssa.

105. Tämän perusteella on niin, että vedottaessa liitännäisesti tuomion tunnustamiseen kohteen samanlaisuuden valvonnan on tapahduttava vertaamalla tiukasti keskenään yhtäältä asian jo ratkaisseen jäsenvaltion tuomioistuimelle esitettyjä vaatimuksia ja toisaalta toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa vireille tulleessa menettelyssä esitettyjen vaatimusten sisältöä ja tarkoitusta.

106. Näiden seikkojen perusteella vaikuttaa siltä, että lähtökohtaisesti kahdella kanteella, jotka koskevat työsopimuksen irtisanomista ja työsopimuksen täyttämistä, ei ole sama kohde. Työsopimuksen irtisanomiseen ja sen taloudellisiin seurauksiin liittyvä, jäsenvaltion tuomioistuimen ratkaisema riita ei näet vaikuta vaatimuksiin, joilla pyritään saamaan kyseisen sopimuksen mukaiset maksut, jotka perustuvat työsuoritteisiin.

107. Tästä huolimatta kohteen erilaisuus ei saata millään tavalla kyseenalaiseksi sitä, että jälkimmäisen jäsenvaltion tuomioistuimen on otettava huomioon asiakysymystä ratkaistessaan ne vaikutukset, jotka johtuvat ensimmäisessä jäsenvaltiossa annetusta tuomiosta. Pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa tuomioistuimen, jonka käsiteltäväksi on saatettu työsopimuksen täyttämiseen perustuvien korvausten maksamista koskevia vaatimuksia, olisi näin ollen otettava huomioon alkuperäisen tuomion mahdolliset vaikutukset kantajan esittämiin, palkkioihin liittyviin vaatimuksiin.[63]

108. Kaiken edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa toiseen ja kolmanteen kysymykseen, sellaisina kuin ne ovat uudelleenmuotoiltuina, että asetuksen N:o 44/2001 33 ja 36 artiklaa on tulkittava siten, että kun jäsenvaltiossa annetun tuomion tunnustamiseen vedotaan liitännäisesti toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa, samaan työsopimukseen perustuvilla kanteilla, joista toinen koskee työsopimuksen täyttämiseen liittyviä velvoitteita ja toinen työsopimuksen irtisanomiseen liittyviä velvoitteita, on sama peruste muttei samaa kohdetta.

VI Ratkaisuehdotus

109. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että Cour de cassationin esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin vastataan seuraavasti:

1) Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 33 ja 36 artiklaa

   on tulkittava siten, että

[63] Näin on silloin, kun alkuperäisessä tuomiossa määritetään alkuperäjäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti työsopimuksen irtisanomispäivä, joka voi vaikuttaa sen jakson päättymiseen, jonka ajalta korvauksia on maksettava.

kun tuomioistuinratkaisun on antanut sellaisen jäsenvaltion tuomioistuin, jonka laissa säädetään vaatimusten keskittämistä koskevasta säännöksestä, joka kieltää asianosaisia nostamasta uutta kannetta sellaisista vaatimuksista, jotka olisi voitu esittää jo alkuperäisessä tuomioistuinmenettelyssä, kyseisen tuomioistuinratkaisun tunnustaminen ei estä sen jäsenvaltion, jossa tunnustamiseen vedotaan, tuomioistuinta ratkaisemasta tällaisia vaatimuksia, vaikka kyseisen valtion lainsäädännössä säädetään vastaavasta vaatimusten keskittämistä koskevasta velvollisuudesta.

2) Asetuksen N:o 44/2001 33 ja 36 artiklaa

on tulkittava siten, että

kun jäsenvaltiossa annetun tuomion tunnustamiseen vedotaan liitännäisesti toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa, samaan työsopimukseen perustuvilla kanteilla, joista toinen koskee työsopimuksen täyttämiseen liittyviä velvoitteita ja toinen työsopimuksen irtisanomiseen liittyviä velvoitteita, on sama peruste muttei samaa kohdetta.